

RUS TILI GRAMMATIKASINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA ULARNING O'QITILISH USULLARI

Jankabilova Malika Tashpulatovna

*Samarqand viloyati samarqand tuman 9 umum
ta'lim maktabi rus tili fan o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada rus tili grammatikasining o'ziga xos xususiyatlari va ularni o'qitish usullari tahlil qilinadi. Rus tilining murakkab grammatik tuzilishi, tushuncha va fe'llar konjugatsiyasi, kelishiklar sistemi, jinslar va sifatlarning moslashuvi kabi xususiyatlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, maqolada kommunikativ yondashuv, integratsiyalashgan ta'lim, vizual va audial materiallardan foydalanish hamda interfaol mashqlar kabi samarali o'qitish usullari tavsiya etiladi. Ushbu maqola rus tilini o'rganuvchilar va o'qituvchilar uchun foydalidir.

Kalit so'zlar: Rus tili grammatikasi, fe'llar konjugatsiyasi, kelishiklar sistemi, jinslar va sifatlari, o'qitish usullari, kommunikativ yondashuv, integratsiyalashgan ta'lim, vizual va audial materiallar, interfaol mashqlar.

Kirish

Rus tili o'zining boy va murakkab grammatik tuzilishi bilan ajralib turadi. Ushbu tilning grammatik tizimi boshqa tillarga nisbatan o'ziga xos va qiyin ko'rinishi mumkin. Masalan, tushuncha va fe'llar konjugatsiyasi, kelishiklar sistemi, jinslar va sifatlarning moslashuvi kabi xususiyatlar rus tilining murakkabligini oshiradi. Bu esa, rus tilini o'rganayotganlar uchun qiyinchiliklar tug'dirishi mumkin.

Rus tili grammatikasini samarali o'rgatish va o'rganish uchun pedagogik yondashuvlar va usullarni to'g'ri tanlash muhimdir. An'anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda, zamonaviy kommunikativ yondashuvlar, integratsiyalashgan ta'lim, vizual va audial materiallardan foydalanish va interfaol mashqlarni qo'llash orqali talabalarning til o'zlashtirish jarayoni yengillashtirilishi mumkin. Ushbu maqolada rus tili grammatikasining asosiy xususiyatlari va ularni o'rgatishning samarali usullari tahlil qilinadi. Bu maqola rus tilini o'rganuvchilar va o'qituvchilar uchun foydali bo'lib, grammatikani samarali o'rganish va o'qitish yo'llarini ko'rsatadi. O'qituvchilar ushbu maqola yordamida rus tilining murakkab grammatik tuzilmalarini yaxshiroq tushunib olishlari va ularni amaliyotda qo'llashlari mumkin.

Materiallar va Usullar

Materiallar

Darsliklar va qo'llanmalar: Rus tili grammatikasi bo'yicha an'anaviy va zamonaviy darsliklar va qo'llanmalar, jumladan, A. V. Pochalyovning "Russkiy Yazyk: Teoriya i Praktika" va S. G. Ter-Minasovanning "Russkiy Yazyk dlya Inostrantsev".

Audiovizual materiallar: Til o'rganish uchun mo'ljallangan videolar, podkastlar va boshqa audio yozuvlar.

Interfaol o'quv platformalari: Duolingo, Rosetta Stone va Memrise kabi onlayn platformalar.

Ilmiy maqolalar va tadqiqotlar: Rus tili grammatikasi va uning o'qitish usullari bo'yicha nashr etilgan ilmiy maqolalar va tadqiqotlar.

Usullar

Kommunikativ yondashuv: Darslar davomida talabalar o'rtasida o'zaro suhbat va muloqotga asoslangan mashqlar bajarildi. Bu usul grammatik qoidalarni amaliyotda qo'llash orqali o'rganishni ta'minlaydi.

Integratsiyalashgan ta'lim: Grammatikani boshqa til ko'nikmalari, masalan, o'qish, yozish, eshitish va gapirish bilan birgalikda o'qitish. Bu usul talabalarga grammatik qoidalarni yanada yaxshiroq tushunishga yordam beradi.

Mantiqiy izohlash va taqqoslash: Grammatik qoidalar mantiqiy izohlab berildi va boshqa tillar grammatikasi bilan taqqoslandi. Bu talabalarga qoidalarni yanada osonroq eslab qolishga yordam berdi.

Vizual va audial materiallardan foydalanish: Diagrammalar, rasmlar va audio yozuvlar orqali grammatik qoidalar ko'rgazmali tarzda tushuntirildi.

Interfaol mashqlar va onlayn platformalar: Talabalarga mustaqil ravishda onlayn platformalarda interfaol mashqlar bajarish imkoniyati yaratildi. Bu usul o'quvchilarning qiziqishini oshirdi va ularning bilimlarini mustahkamladi.

Amaliyotga yo'naltirilgan yondashuv: Grammatik qoidalar o'rgatish jarayonida real hayotiy vaziyatlar asosida amaliy mashqlar orqali mustahkamlandi. Talabalarga grammatikani kundalik hayotda qanday qo'llash mumkinligi ko'rsatildi.

Ushbu usullar yordamida talabalarning rus tili grammatikasini samarali o'rganishiga va qo'llashiga erishildi. Har bir usulning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinib, eng samarali yondashuvlar tanlandi.

Natijalar va Muhokama

Natijalar

Grammatikani tushunish va qo'llashning yaxshilanishi: Talabalar grammatik qoidalarni amalda qo'llashda sezilarli yaxshilanishni ko'rsatdilar. Interfaol mashqlar va kommunikativ yondashuv yordamida talabalar grammatika qoidalarini tez va osonroq o'zlashtirdilar. Talabalar grammatik qoidalarni tushunishda mantiqiy izohlash va diagrammalar yordamida yaxshiroq natijalarga erishdilar.

Amaliy til ko'nikmalarining rivojlanishi: Talabalar real hayotiy vaziyatlarda grammatik qoidalarni qo'llashda o'zlariga ishonch hosil qildilar. Rolli o'yinlar va suhbat mashqlari orqali talabalar rus tilida bemalol muloqot qilishni o'rgandilar. Yozma mashqlar, insho va esselar orqali talabalar grammatik qoidalarni yozma nutqda muvaffaqiyatli qo'llay oldilar.

Talabalarning qiziqishini oshirish: Vizual va audial materiallardan foydalanish talabalar o'rtasida qiziqishni oshirdi. Video va audio materiallar orqali grammatikani o'rganish jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'ldi. Onlayn platformalar va interfaol mashqlar yordamida talabalar darslarga faol ishtirok etishga intildilar.

Natijalarning barqarorligi: Talabalar tomonidan bajarilgan onlayn testlar va quizlar natijalari grammatik qoidalarni barqaror o'zlashtirishni ko'rsatdi. Bu esa, o'rgangan bilimlarni mustahkamlashga yordam berdi.

Muhokama

Kommunikativ yondashuvning samaradorligi: Kommunikativ yondashuv talabalar orasida eng samarali usul ekanligi aniqlandi. Bu usul grammatikani amaliyotda qo'llash va real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilish imkonini berdi. Biroq, bu yondashuv individual va kichik guruhlar uchun yanada samaraliroq bo'ldi.

Integratsiyalashgan ta'limning afzalliklari: Grammatikani boshqa til ko'nikmalari bilan birgalikda o'qitish talabalar uchun foydali bo'ldi. Bu usul grammatik qoidalarni amaliyotda qo'llash va umumiy til bilimlarini oshirishga yordam berdi. Integratsiyalashgan ta'lim rus tilini chuqurroq o'rganishga imkon yaratdi.

Mantiqiy izohlash va taqqoslash: Grammatik qoidalarni mantiqiy izohlash va boshqa tillar bilan taqqoslash talabalar uchun murakkab grammatik tuzilmalarni tushunishni osonlashtirdi. Bu yondashuv, ayniqsa, lingvistik bilimlari yuqori bo'lgan talabalar uchun foydali bo'ldi.

Vizual va audial materiallardan foydalanish: Vizual va audial materiallar yordamida grammatika qoidalarini tushuntirish talabalar o'rtasida qiziqishni oshirdi va o'rganish jarayonini qiziqarli qildi. Bu usul talabalarning diqqatini jalb qilishda va bilimlarni mustahkamlashda muhim rol o'ynadi.

Interfaol mashqlar va onlayn platformalar: Interfaol mashqlar va onlayn platformalar yordamida talabalar grammatika qoidalarini mustaqil o'rganishga intildilar. Bu usul, ayniqsa, texnologiyaga qiziqqan talabalar uchun foydali bo'ldi. Biroq, internet resurslari va texnologiyalardan foydalanish imkoniyati cheklangan talabalarda bu yondashuvning samaradorligi past bo'lishi mumkin.

Umuman olganda, rus tili grammatikasini o'rgatishda turli yondashuvlarni qo'llash samarali natijalar berdi. Har bir usulning o'ziga xos afzalliklari bor bo'lib, ular talabalarning individual ehtiyojlariga moslashtirildi. Ushbu tadqiqot natijalari rus tili grammatikasini o'rgatishda yangi yondashuvlarni joriy etishda foydali bo'lishi mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, ko'rsatilgan tadqiqot rus tili grammatikasini o'rganishda innovatsion usullar va yondashuvlar haqida bo'lib, ularning o'quv jarayoniga ta'siri va o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonlarini yaxshilashdagi muhim rolini ko'rsatadi. Kommunikativ yondashuvlar, integratsiyalashgan ta'lim usullari, vizual va audial materiallardan foydalanish, interfaol mashqlar va onlayn platformalar, o'quvchilarning grammatika qoidalarini oson va samarali o'rganishida katta ahamiyatga ega bo'lib, ular o'quvchilarning til bilimlarini mustahkamlash va o'zlashtirishlarini yaxshilashda yordam beradi. Ushbu yondashuvlar va usullar o'quvchilarning tilni amaliyotda qo'llash va real hayotiy vaziyatlarda mantiqiy yechim topishda yordam beradi, shuningdek, ularning motivatsiyasini oshirish va o'zlashtirish natijalarini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Vinogradov V. V., Russkiy yazik. Grammaticheskoye ucheniye o yazike, 2 izd., M., 1972; Russkaya grammatika, t., 1—2, M., 1980.
2. Баданина, И.В. Изучение актуальных процессов грамматики современного русского языка в иностранной аудитории / И.В. Баданина. М., 2005.
3. Баяманова Р.Г. Организация коммуникативного ориентированного урока русского языка. Учебно-методическое пособие. Караганда, 2006, 5. Гойхман О.Я., Наденна Т.М. Речевая коммуникация: Учебник. 2-е изд., Перераб. и доп. М., 2007.
4. Костомаров В.Т., Митрофанова О.Д. Методическое руководство для преподавателей русского языка иностранцам. М., 1976; 4-е изд., испр.- М., 1988.